

KUR'ÂN'I GÜZEL OKUMAK*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh, alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve'sselâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l âhirîn ve şefîi'l-müznibîn muhammedini'l-mustafâ ve âlâ âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bihsânin ilâ yevmi'l-cezâ...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasîli ile'nnebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِنَّ الِ قُرْآنَ أَنْ زِلَ عَلَيَّ سَبَّ عَةٍ أَحْ رُفِّ، فَأَيَّ ذَلِكَ
، قَرَأْتُ فَقَدْ أَحْ سَنْتُ

فَلْ تَمَارَوْا فِيهِ، فَإِنَّ الِ مِرَاءَ فِيهِ كُفُّرٌ

(طب. وأبو نصر السجزي في الإبانة عن عمرو بن العاصي)

RE. 105/13 *(Inne'l-kur'âne ünzile alâ seb'ati*

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

ahrufin, feeyyi zâlike kara'tüm fekad esabtüm, felâ tümârû fîhi, feinne'l-mirâe fîhi küfrün.)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selâmı ve rahmeti üzerinize olsun...
Allah cümlelerinizi iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Peygamber Efendimiz'in mübarek hadîs-i şerîflerinden bir demet okuyup, dinleyip; tefeyyüz etmek, dinimizi iyi öğrenmek, inceliklerine âşina olmak, Peygamber Efendimiz'in âdâbı ile edeplenmek niyeti ile toplanmış bulunuyoruz. Allah cümlemizi Peygamber Efendimiz'in yolunda daim etsin, şefaatine mazhar etsin, ahirette komşu eylesin...

Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına başlamadan önce başta Peygamber Efendimiz'in ruhuna hediyemiz olsun diye, sonra onun âline, etbâına, cümle sâdât ve meşâyih-ı turuk-u aliyyemizin ve mürşid-i kâmillerimizin, meşayih-i vâsılînimizin ruhlarına; Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyyü'l-Mürtezâ'dan ve sair sahabeden, şeyhimizin, üstadımız, kutbü'l-aktâb Muhammed Zâhid Kotku Hazretleri'ne kadar güzerân eylemiş olan sâdâtımız ve meşâyihimizin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan yakından bu dersi dinlemeye gelen siz sevgili kardeşlerimin ahirete göçmüş olan bütün müslüman geçmişlerinin ruhlarına ayrı ayrı hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden Fatih Sultan Mehmed Han'ın ve ordusu mensubu mübarek

mücahidlerin, şehidlerin, gazilerin ve bütün İslâm cihadlarına katılmış, ülkeler fethetmiş olan gazilerin, şehidlerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu kitabın içindeki hadîs-i şerîfleri bize nakil ve rivayet etmiş olan alimlerin, fâzılların, kâmillerin, râvilerin, muhaddislerin ruhlarına hediye olsun diye; ve bu eseri yazmış olan, cem ve te'lif eylemiş olan Gümüşhanevî Hazretleri'nin ruhuna hediye olsun diye;

O mübareklerin mâneviyatından himmet ve teveccühleri üzerimize olsun diye, bizler de Allah'ın sevgili kulları olarak yaşayalım, iki cihanda bahtiyar olalım, ahirette Peygamber Efendimiz'e komşu olalım diye bir Fâtiha, on bir İhlâs-ı Şerîf okuyup öyle başlayalım!

.....

a. Kur'an Okuyuşunuzu Sesinizle Süsleyin!

Okuduğumuz hadîs-i şerîf, Kur'ân-ı Kerîm'le ilgili Allahu Teâlâ hazretlerinin Peygamber Efendimiz'e göndermiş olduğu vahiylerle, onlardan ibaret olan kitaba "Kur'ân-ı Kerîm" diyoruz.

Kur'an kelimesi aslında Arapça'da *fu'lan* vezninde mastardır. Okumak demek ama okunmuş şeye de isim olmuş oluyor.

Kur'ân-ı Kerîm; "Allah tarafından soylu, asil bir söz olarak Peygamber Efendimiz'e okunmuş, bildirilmiş vahiyler" demek oluyor.

Onun için, bir hadis-i şerifte de geçmiş ki:¹

زَيِّنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ

(ط. حم. عب. ش. والدارمی، حب. د. ن. ه. ع. وابن خزيمة، روياني، طب. في الصلوة، ك. ق. ض. عن. البراء؛ قط. طب. وأبو نصر، وابن النجار عن ابن عباس وأبي هريرة)

RE. 293/3 (*Zeyyinü'l-kur'âne bi-asvâtiküm*)
“Kur'an'ı seslerinizle zînetlendirin! Nâme ile makam ile okuyarak süsleyiniz...” “Güzel bir eda” diyelim, “makam” demeyelim de “musîki” anlaşılmasın. Alimler terüddüt etmişler; “Kur'ân-ı Kerîm'in süslenmeye ihtiyacı mı var? Bu söz ne demek?” diye merak etmişler, meselenin üzerinde durmuşlar.

¹ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.464, no:1468; Neseî, *Sünen*, c.II, s.179, no:1015, 1016; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.426, no:1342; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.283, no:18517; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.565, no:3500; İbn-i Huzeyme, c.III, s.26, no:1556; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.25, no:749, 750; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.761, no:2098; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.100, no:738; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.177, no:7206; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.245, no:1686; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.II, s.484, no:4175; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.257, no:8737; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.386, no:2140; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.53, no:2254; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.348, no:1088; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.435, no:767; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.307, no:2077; Temmâmü'r-Râzî, *elFevâid*, c.I, s.197; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.86, no:1641; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVIII, s.334, no:7514; Berâ ibn-i Âzib RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.III, s.245, no:1035; Ebû Seleme, babasından. Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.139; İbn-i Hacer, *Lisâ-nü'l-Mîzân*, c.I, s.177, no:567; Hz. Aişe RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.209, no:1016; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Dâra Kutnî, *İlel*, c.X, s.148, no:1939; Ebû Hüreyre RA'dan. *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.353, no:11704; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.975, no:2766, 2767; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.424, no:1440; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XIII, s.197, no:12921.

Şairin dediği gibi:

حاجت مشاطه نیست روی دل آرام را

Hâcet-i meşşâta nîst rûy-i dil âram râ.

“Güzel yüzün süsleyiciye ihtiyacı yok; zaten güzel, ay parçası gibi pırıl pırıl!”

“—Kur’ân-ı Kerîm’in süslenmeye ne ihtiyacı var?” diye izah aramışlar. İzahı nedir?

(*Zeyyinü’l-kur’âne bi-esvâtiküm*) “Kur’ân-ı Kerîm’i seslerinizle süsleyin!” demek, “Kıraatinizi, okuyuşunuzu sesinizle süsleyin; düz okumayın!” demek.

“—Sesinize bir huşûlu, vakarlı, ciddi bir makam ve eda vererek okuyun!” mânasına; onu da izah etmiş olduk.

Kur’ân-ı Kerîm, Allah’tan Cebrail vasıtasıyla Peygamber Efendimiz’e gönderilmiş. Vahiylerin toplanmasından meydana gelmiş.

Mukaddes kitabımız, başımızın tacı, rehberimiz. Bizi kurtaracak olan, Allah’ın rızasına götürecektir olan kitabımız. Allah’ın ipi; sarıldığı zaman insanın kurtulacağı uçurumdan çıkacağı, kuyudan kurtulacağı ip, Kur’ân-ı Kerîm.

b. Kur’an-ı Kerim Yedi Şekilde Okunabilir

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

² Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.204, no:17853; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.II, s.419, no:2266; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.VII, s.313, no:11568; Amr ibnü’l-As RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.II, s.55, no:3099; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.VII, s.412, no:6584.

إِنَّ الِ قُرْآنَ أَنْ زِلَ عَلَيَّ سَبْعَ أَحْرُفٍ، فَأَيُّ ذَلِكَ
، قَرَأْتُمْ فَقَدْ أَحْسَنْتُمْ

فَلْتَمَارُوا فِيهِ، فَإِنَّ الِ مِرَاءَ فِيهِ كُفْرٌ

(طب. وأبو نصر السجزي ف الإبانة عن عمرو بن العاصي)

RE. 105/13 (*Inne'l-kur'âne ünzile alâ seb'ati
ahrufin, feeyyi zâlike kara'tüm fekad esabtüm,
felâ tümârû fîhi, feinne'l-mirâe fîhi küfrün.*)

(*Inne'l-kur'âne ünzile seb'ati ahrufin*) “Kur'ân-ı
Kerîm yedi harf üzere inmiştir.”

Arapça'da “harf” kelimesi bizdeki gibi “tek
harf” mânasına gelmez. a bir, b bir harf. O
mânaya değil. “Yedi harf üzere; yedi usûl, yedi
vecih, yedi tür üzere inmiştir.” demek.

Biz şimdi Kur'ân-ı Kerîm'in bir çeşit rivayetini
okuyoruz ama kıraat-ı seb'a vardır. “Yedi
kıraat” vardır, kıraat-ı aşere vardır.

Biz *Rabbiküm* deriz, bir yerde de *Rabbiküüm*
diyor. Bir rivayet; o başka bir şekli.

Bunu neye benzetebiliriz?

Hani Türkçe'de de bazı kelimelerin bölgeden
bölgeye değişmesi var; onun gibi. Aynı kelime
ama ağızından anlıyoruz; bu adam Kayserili,
bu adam Konyalı... Bu adam Karadenizli Laz,
bu adam Kürt, Doğu Anadolu'dan gelmiş, belli
anlıyoruz. Türkçe konuşuyor, aynı kelimeyi
konuşuyor ama ağızından anlıyoruz.

Kur'ân-ı Kerîm yedi vecih üzere inmiştir.

Neden? Birçok kabile var. Adamlar zaten ümmî, zaten cahil, ağzını birden değiştiremez ki. Radyo yok ki, mecmua yok ki, mektep, medrese tahsil imkanları, yaygın eğitim, örgün eğitim, Milli eğitim Bakanlığı ve sair şeyler yok ki... Adamlar bildiği gibi konuşacak, eğer o *küm* dediği şeye *kümüün* diyorsa öyle demeye devam edecek. *Rabbiküm* demeyecek de *Rabbiküüm* diye okuyacak.

Tamam okuyabilir, çünkü mâna aynı, kelime aynı; değişmez.

İşte Kur'ân-ı Kerîm yedi vecih üzere inmiştir. Hangi vecih üzerine okumuş olursanız hata etmemişsinizdir.

“—Hocam, o öyle okuyordu, ben böyle okuyorum.”

Bazen burada çok büyük alim, hafız gelirse, bir ayeti okur, baştan alır; bir daha okur, baştan alır; bir daha okur...

Ne yapıyor?

Dikkatli dinle! Dikkatli dinlersen bazı kelimelerde okuyuşu değiştiriyor; meddi, uzatmayı değiştiriyor, bazı kelimeleri bağlamasını, durmasını başka türlü yapıyor. İşte ya öyle okunacak, ya böyle okunacak. “O da olur, bu da olur.” demek.

Kur'ân-ı Kerîm'i ezberlerse “hafız” diyoruz, maşaallah, ne güzel bir nimete mazhar olmuş. Hafız mübarek, alnından öperiz. Büyük bir rütbe, büyük bir pâyeye ama bazısı Kur'an-ı Kerîm'i kıraat-i aşere, kıraat-i seb'a üzere

okunmasını biliyor. Aldı mı “şu kıraat bu kıraat, filanca âlimin, râvinin okuyuş tarzı” diye okuyabilir, hepsi olur, hepsi mümkün, isabetli.

Hangisini okursanız, isabet etmiş olursunuz. (*Felâ tümârû fîhi*) “Sakın ha, Kur’an’da münakaşaya kalkışmayın!”

“—Seninki yanlış oldu, benimki doğrudur.” diye Kur’ân-ı Kerîm üzerinde çekişmeye, münakaşaya kalkışmayın!

Neden? (*Feinne’l-mirâe fîhi küfrün*) “Çünkü Kur’ân-ı Kerîm üzerinde münakaşa küfürdür, insanı küfre götürür.”

Yanlış iddia ediyorsun. Oyuncak mı, telin üzerinde oyun oynanır mı? Cambazın ipinin üzerinde oyun oynanır mı? İnsan pat diye aşağı düşer, kafası patlar.

Kur’ân-ı Kerîm oyuncak mı? Münakaşa yeri mi? Aman ha! Orada oyun olmaz, orada şaka olmaz, orada iddia olmaz; ya sen haklısın, ya haksızsın.

Olur mu? Kur’ân-ı Kerîm’de haksız bir şeyi iddia etmiş olacaksın. Münakaşa etmeyin!

Onun için, yedi vecih üzere inmiştir. Sakın bundan dolayı birbirinizle münakaşa etmeyin!

“—Senin okuyuşun yanlış oldu, benimki bölge ağzı oldu demeyin. O da olur, o da olur. Çünkü Kur’ân-ı Kerîm’de münakaşa küfürdür, küfür tehlikesi vardır, insanı inkâra götürebilir.”

Kendisi yanlış yapabilir, doğru söylenen bir şeyi inkâr ettirebilir. Onun için büyüklerimiz diyorlar ki:

“—Yeni yetişme bir insan İslâm’ı öğreniyor, müslüman oldu, namaza başladı, aferin, güzel halleri başladı, hemen Kur’ân-ı Kerîm mealini okumaya kalkmasın!”

Neden? Aklı almaz, tam kavrayamaz.

“—Benim aklıma burası yattı, burası yatmadı. Ben bunu şöyle izah ediyorum, bana kalırsa bu böyle!”

Dur bakalım, sen küçücük bir yavrucuksun, ne oluyorsun,

Kur’ân üzerinde konuşacak insan değilsin ki...

Sus, alimlerin kitaplarını bir oku bakalım! Ömürlerini geçirmiş, derya gibi alimler; onlar neler söylüyor, bir dinle. İlk önce büyükleri dinle.

“—İlkokuldaki çocuk profesörü tenkit edebilir mi?” Edemez. Neden edemez?

“—Hocam, bu soru da sorulur mu, insaf! O çocuk, öbürü profesör!”

“—Bu, çok çalışkan bir çocuk, ilkokulun birinci sınıfında teşekkür almış.

Ne alırsa alsın. Bin tane teşekkür alsa, daha çok fırın ekmek yemesi lazım. Fırınlara çok ekmek atılacak, o ekmeklerden çok satın alınacak, o çocuk o ekmeklerden çok yiyecek, uyuyacak da büyüyecek, ondan sonra adam olacak. Öyle kolay mı, insan birdenbire adam olmuyor ki.

Ben bazen çocukların çenesini tutuyorum; “Nerede sakalın?” diyorum, şaşırıyor. Büyüyünce çıkacak, hemen çıkmaz ki yavaş yavaş çıkacak.

Onun için Kur'ân-ı Kerîm'in mealini okuyup da müctehidiğe kalkma! Haddini bil, kenarda dur. Yüzme bilmeyen insan gidip de Karadeniz'in ortasına cup diye atlamaz. Karadeniz bu, şakası yok, sahilde olanları bile alıp yutuyor; oyuncak değil.

“—Pekiyi hocam, dinimizi nereden öğreneceğiz?”

Dini en iyi bilen, en takvâ sahibi, en salâhiyet sahibi alimlerin kitaplarını okuyacaksınız, incelikleri oradan anlayacaksınız.

Bir misalle anlatayım. Misal olursa insan; “Hah, şimdi daha iyi anladım.” der.

Meselâ, ayet-i kerimede buyruluyor ki:

وَأَعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

(الحجر: ٩٩)

(*Va'büd rabbeke hattâ ye'tiyeke'l-yakîn*)
“Sana yakîn gelinceye kadar Rabbine ibadet et!” (Hicr, 15/99)

Arapça'ya yeni başlamış bir insana; “Terceme et bakalım, kırık mâna ver bakalım.” dersin, böyle terceme eder.

Yakîn ne demek? *Yakîn*'in bir mânasını biliyoruz ki tereddüt, şek ve şüphe olmayan inanca derler.

“—Bunun böyle olduğunu yakînen biliyorum. Şekkim, şüphem, tereddüdüm yok, çok iyi biliyorum.”

“–Dünyada “Amerika” diye bir kıta var mı, yok mu?”

“–Var...”

“–Nereden biliyorsun? Amerika’yı gördün mü?”

“–Görmedim ama kesin biliyorum. Amerika’yı kesin biliyorum.”

Kesin bilgi işte böyle. Amerika’yı görmediği halde Amerika’nın olduğunu bilen insan gibi; “Kesin Amerika var.” diye münakaşa edecek ya, böyle inanca yakîn deniliyor, î si uzun.

Yakın değil; uzağın zıttı olan “yakın” kelimesine benziyor; o ayrı bir kelime, o Türkçe.

Yakîn “tam iman, tam inanç” demek.

“–Sana tam inanç gelinceye kadar ibadet et! Sonra tam inanç

geldi mi, git yatak odasına, sırt üstü yat, ibadet yapma!” Öyle mi anlaşılacak?..

Bazısı öyle anlamış; bazı aptallar, bazı fesatçılar, aptal da değil, dini bozmak isteyenler...

Niye namaz kılmıyorsun?

Bahane, namaz kılmamaya bahane, ibadet yapmamaya bahane: “–Biz Allah’a erdik. Artık ibadete lüzum yok!”

Şeytan da bazı insanları kandırıyor:

“–Sen olgunlaştın, armut gibi oldun, tamam, sen namaz kılma!” Armut gibi olmadın, kabak gibi oldun.

Şeytan da söylüyor, adam da namazın zevkine, keyfine varamamış. Namazın mü’minin Mi’racı

olduğunu bilmiyor. Sekiz cennetin kapısı açılıyor, hûri kızları kenara diziliyor, perdeler kalkıyor. Namazda Mevlâsıyla konuşuyor, bunun keyfine varamamış, namazdan kaçıyor, münafık, fâsık oluyod. Neden? Namazın zevkini alamamışsa öyle. “—Evliyâ oldu mu ibadet yapmaz!”

Öyle şey olur mu? Evliyânın şâhı Peygamber-i Zîşanımız hiç ibadeti bırakmış mı? Bırakmamış. Demek ki öteki fikirler yanlış.

Lügate bakarsan *yakîn*, “şeksiz iman” ama bir de ölüme *yakîn* diyor Araplar. Neden? Şeksiz, şüphesiz, herkesin başına ölüm gelmeyecek mi? Gelecek.

“—Yok, ben ölmeyeceğim, anlaşma yaptım, canımı vermeyeceğim. Ben kazık kalacağım, yalı kazığı. Öyle şey olur mu! Sen de öleceksin!”

Herkes ölecek; şu camideki insanlardan kimse kalmayacak. Bir zaman gelince, bunların torunları dedelerine rahmet okuyacak belki. Hepimiz göçeceğiz, hepimiz fâniyiz, yakîn kesin olarak geleceği için ölüme de isim olmuş.

O zaman, (*Va'büd rabbeke hattâ ye'tiyeke'l-yakîn*) “Sana ölüm gelinceye kadar Rabbine ibadet et! Hayat bitinceye kadar ibadetine devam et.” demek. Bu bir...

Kur'ân-ı Kerîm'den başka delil de var. Bu bazı insanların sapıtıldığı konu olduğu hazır açılmışken onu da anlatalım.

Kâfirler cehenneme atıldığı zaman onlara sorulacak:

“—Sizin hiç mi aklınız yok? Nasıl geldiniz bu cehenneme, niye

düştünüz, hiç peygamber sözü duymadınız mı, hiç Allah’ın vahyi kulağınıza gelmedi mi? Hiç aklınızı kullanmadınız mı?” Onlar da diyecekler ki:

وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ آلِ خَائِضِينَ . وَكُنَّا نَكْذِبُ بِيَوْمِ
الدِّينِ . حَتَّى أَتَانَا آلِ يَقِينُ

(المدر: ٤٧-٤٥)

(*Fekünnâ nahûdu mea’l-hâidîn*) “Bâtıla dalanlarla birlikte biz de daldık. Eğlenenler; keyif, zevk peşinde koşanlarla beraber biz de İslam’la alay ederek vakit geçiriyorduk. (*Ve künnâ nükezzibü yevmi’d-dîn*) Ceza gününü yalanlardık. (*Hattâ etâne’l-yakîn*) Sonunda bize yakîn geldi, ölüm geldi.” (Müddessir, 74/45-47)

Kâfir olduğu bilindiğinden buradaki yakîn’in iman mânası olmadığı da anlaşıldı. İnsan Kur’ân-ı Kerîm’i tam bilirse, başıyla sonuyla her tarafını bilirse o zaman böyle şaşırmaz. Şimdi kalbi tam mutmain oldu ki ölüm mânasınaymış.

Demek ki onlar da kâfirliklerine devam ederken ölüm gelmiş, cehennemlik olarak ölmüşler. Cehenneme atılırken pişmanlık duyuyorlar, “Ah, vah, keşke dinleseydik, akıl etseydik!” diyorlar, fayda vermiyor.

İşte bu nedir?

Demek ki Arapça bilen herkes Kur’ân-ı Kerîm’i

bilmez. Arap Kur'an-ı bilmez. Vallahi bilmeyeni çoktur. Neden? Arapça bilmekle Kur'an bilinmiş olmuyor da ondan.

Şu mânayı, bu mânayı nereden bilsin?

Bu neye benzer? Ben sana Osmanlı şairlerinden birisinin bir beytini okuyacağım, ver bakayım mânasını... Veremezsin!

Fuzûlî'nin her beytini anlıyor musun?

Dest-bûsi arzusuyle ger ölsem dostlar Kûze eylesen toprağım, sunun anınla yâre su

“Dostlarım! Eğer sevgilinin elini öpmek arzusuyla ölürsem; toprağımdan bir testi yapın ve sevgiliye onunla su verin!”

Bu beyitler de Bâkî'den:

Ey pâ-y-i bend-i dâm-geh-i kayd-ı nâm ü neng Tâ key hevâ-yi meşgale-i dehr-i bî direng

“Ey şana ve üne düşkünlüğün tuzağına ayaklarından bağlanmış olan! Fani dünyanın işlerine olan bu sevgin ne zamana kadar sürecek?”

An ol günü ki âhir olup nev-bahâr-ı ömr Berg-i hazâne dönse gerek rûy-ı lâle-reng

Yaşamın ilkbaharının bittiği günü an, o gün lale renkli yanağın sonbahar yaprağına döner.

“An ol günü ki, o günü hatırla ki, ömrün ilkbaharı sona erip de, lâle gibi kıpkırmızı olan yüzün, sonbahar yaprağı gibi sararacak.”

O günü unutma, öleceğin zamanı unutma! Gençken insanın kıpkırmızı yanakları oluyor.

Şöyle yanağını sıksan; “Nasılsın Ahmet?” Kan fışkıracak gibi... Sonra sapsarı oluyor, hazan yaprağı gibi oluyor, ayva gibi oluyor, sararıyor, ayvayı yiyor.

Demek ki şair onu söylüyor. O günü unutma!

“—’Yüzünün sonbahar olduğu gibi.’ kısmını şimdi anladım.”

Ötekisini anlamadın; çünkü Osmanlıca...

Kur’ân-ı Kerîm de Rabca, Arapça değil, sadece Arapça değil, Rabca... Onun için her Arap bilmez, hıristiyan Arap var, inanmıyor. Normal Arap var, Arapça biliyor, anlamıyor. Arap’ın şairlerini de anlamaz, her şairin her dediğini de anlamaz, herkes edebiyatta ileri değildir.

Onun için dine yeni heveslendin, hemen meali okuyup da ahkâm kesmeye kalkma, müctehidlik taslama, tepe taklak gidersin bak!

“—Kur’ân-ı Kerîm’de münakaşa küfürdür.” diyor Peygamber Efendimiz.

Tehlike var. Ne yapacaksınız?

Alim insanların kitaplarını oku, oku, dağarcığın dolsun, bilgilerin çoğalsın. İlmin, irfanın zenginleşsin, ârif ol, fâzıl ol, kâmil ol, ondan sonra müctehid ol, ictihad et!

“—Buyur aslanım, kapı senin, yol senin, geçiş hakkı senin, söz hakkı senin. Müctehid ol da konuş ama cahilken konuşma!”

“—Bana kalırsa dünya yuvarlak değil!” Neden?

“—Yuvarlak olsaydı alt tarafındaki sular fezaya giderdi.” İş senin dediğin gibi değil.

Dünya yuvarlak işte; ne zaman anlayacak bu insan? Çok fırın ekmek yedikten sonra.

Ben, işte kardeşiniz, boyu posu yarısı gözüktüyor; ben dünyanın altına gitmiş insanım. Avustralya'ya gittik. Dünya yuvarlak. Buradan kalktık, alt tarafına gittik. Orası da burası gibi... Neden?

Yer çekimi her şeyi tuttuğundan oradakiler fezaya akıp gitmiyor.

“—O ne demek?”

Uzun iş. Ben şimdi vaazı bırakıp da fizik mi anlatmaya çalışacağım? Uzun iş ama işte bu böyle. Çocuk anlamaz, küçük anlamaz, büyük anlar.

Bunları niçin söylüyoruz? Yarı şaka yarı latife...

Kur'ân-ı Kerîm'in şakası yoktur, dinin ahkâmının şakası yoktur, oyuna gelmez. Konuşurken insan küfre düşüverir. Allah sevmez, gazap eder.

Onun için Kur'ân-ı Kerîm'in ahkâmında, dinin ahkâmında kendi bildiğine laf söyleme!

“—Bana kalırsa bu böyle!”

Sen kimsin ya, kimsin sen? Tahsilin ne, müctehid misin? Sen İmam Buhârî kadar hadis biliyor musun? Kurtubî kadar tefsir biliyor musun? İmam Serahsî gibi fıkıh biliyor musun?

Bilmezsin. O zaman onlara tâbi ol, onları dinle.

Baban hastalandığı zaman doktora götürmeyip kendin tedaviye kalkıyor musun?

Mutfakta bıçak var, makas da var, iğne de var.

Al babanı, yatır yatağa, kes karnını bıçakla; işte makas, işte iğne... Ondan sonra dik...

“—Hocam, olmaz!” Neden?

Tıp tahsili yapmak lazım.

Demek ki babanın tedavisi için tıp tahsili lazım da dinî ahkâm için din tahsili lazım değil mi?

Öyle şey mi olur?

İnsanın ömrü gidiyor da, yine alim olamıyor. Herkes alim olamaz, muhterem kardeşlerim, herkes okusa da alim olamaz. Neden? Kafası yamuk oldu mu yamuk kafada ilim doğru durmaz.

Ayna eğri büğrü oldu mu güzel göstermez. Aynanın dümdüz olması lazım. Aynanın eğriliği görüntüyü bozar, iç bükey ayna olsa seni şişman gösterir, dış bükey ayna olsa zayıf gösterir, eğri büğrü ayna olsa seni kıvrımlı gösterir, olmaz. Aynanın dümdüz olması lazım.

Bazı insanlar alim olamaz.

Neden?

Yetiştirilmesi müsait değil, tahsili müsait değil, kafası, kapasitesi, yeteneği müsait değil; tamam, ondan olamaz.

Bazıları alim olur, çok nadir. Böyle müstakim, sağlam muhakemeye sahip, hafızası kuvvetli, ahlâkı güzel, hakkı söyleyen insan zor yetişir. Böylesini bulduğun zaman, elini bırak ayağını öp, kul, köle ol!

“—Kul köle olunur mu? Ben hürriyetimi severim.”

Sen hakka, hakikate kul köle oluyorsun; onun dediği hak olduğundan ona kul köle oluyorsun.

Dervişler şeyhlerin esiri mi, kölesi mi? Ondan ilim öğreniyor? Bilgi öğreniyor.

“—Kur’ân-ı Kerîm yedi harf, yedi vecih üzere inmiştir, nasıl okunsa olur. Bunda münakaşa etmeyin; çünkü Kur’ân-ı Kerîm’de münakaşa, insanı küfre götürür.” diyor.

Biz buradan günümüzdeki meselelere getirdik. Bazı ufak tefek cahil, -el-câhilü cesûr” cesaretli insanlar oluyor, içtihadı kalkıyor, ileri geri laf söylemeye kalkıyor;

“Bana kalırsa bu böyle, bana kalırsa bu böyle değil...”

Sana kalmaz bu işler. Sen kim oluyorsun? Sana kalmaz!

Büyükler öyle dememişler, işin aslı böyledir; büyüklere saygı, alimlere müçtehitlere saygı... Onlar kadar bilgin olsun, onların yazdıklarından anla, ben senin alnından öperim; o zaman konuş.

Kur’ân-ı Kerîm’i anlayamıyor; İlâhiyat Fakültesi’nde, tefsir kürsüsünde doçentlik imtihanına giriyor. Kur’ân-ı Kerîm önünde, kendisi gitmiş akşamdan hazırlamış. Kur’ân-ı Kerîm ayetini doğru okuyamıyor.

Bu profesör olsa ne olacak, profesör olsa ne olur? Yazılı Kur’ân-ı Kerîm’i doğru okuyamıyor. Önüne gelse, harekesiz bile olsa Kur’ân-ı Kerîm’i doğru okuyabilmeli. Okuyamıyor, demek ki bilgisi yeterli değil, sığ. İnsanın profesör unvanı almasına yetmez, her şeyi bitirmiyor.

Aman dini konularda sağlam kaynaklardan bilgi alın, çürük tahtaya basıp da uçuruma yuvarlanmayın, yaş tahtaya basıp da kaymayın, yanlış insanları dinleyip de fikriniz kayıp da ahiretiniz mahvolmasın, küfre düşüp de cehennemde yanmayın; bunun için bunu biraz genişçe anlattık.

c. Gönüller Allah'ın Elindedir

Enes RA'dan rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

إِنَّ أَلْقُلُوبَ بِي نَ إِصْبَعِي نِ مِنْ أَصَابِعِ اللَّهِ
يُقَلِّبُهَا

(حم. ت. حسن، ك. عن أنس)

RE.105/14 (*Inne'l-kulûbe beyne isbeayni min esâbîi'llâhi yukallibühâ.*) “Gönüller, Allah'ın parmaklarından iki parmağı arasındadır, çevirir.”

Bu hadîs-i şerîf, müteşâbih hadîs-i şerîflerdendir. “—Allah'ın parmakları, Allah'ın yüzü, Allah'ın vechi, eli...”

³ Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s. 23, no:2066; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.286, no:3824; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.112, no:12128; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.359, no:3687; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.362, no:7508; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.X, s.209, no:29806; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.113; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLI, s.322; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Abdürrezzak, *Musanef*, c.X, s.442, no:19646; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.45; Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.242, no:1216; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.VII, s.415, no:6591.

Rasûlüllah SAS sahabe-i kirâm ile musafaha yapmışlar, bey'at yapmışlar:

“—Yâ Rasûlüllah! Sana tâbiyiz, sana canımız feda olsun. Sevinçli günde de, kederli günde de, hoşumuza gitse de, gitmese de senin emrindeyiz yâ Rasûlüllah!” demişler.

Ne bu? Bey'at...

Sahabe-i kiram Peygamber Efendimiz'e bey'at etmiş. Mübarek elini yumuşacık tutmuş, musafaha etmişler, söz vermişler.

Kur'ân-ı Kerîm ne diyor:

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ، يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْ دِيهِمْ، فَمَنْ

نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ، وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَىٰ هُوَ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

(الفتح: ١٠)

(Inne'llezîne yübâyiüneke innemâ yübâyiüna'l-lâh... Yedu'llâhi fevka eydîhim... Ve men nekese ve innemâ yenküsu alâ nefsihî... Ve men evfâ bimâ àhede aleyhu'llàhe fesityü'tîhi ecran azîmâ.)

[Ey Rasûlüm, muhakkak ki sana bey'at edenler, gerçekte Allahu Teâlâ'ya bey'at etmişlerdir. Allah'ın kuvvet ve yardımı bey'at edenlerin üstündedir. Şu halde kim bu bağı çözerse, kendi

aleyhine çözmüş olur. Kim de Allah ile sözleştiği şeye vefa, onun hükmünü îfâ ederse, Allah da ona büyük bir ecir verecektir.] (Fetih, 48/10)

(*Yedu'llâhi fevka eydîhim*) “Onlar Rasûlüllah’ın elini tuttuğu zaman, Allah’ın eli de onların elinin üzerindeydi.” buyruluyor.

Allahu ekber! Nasıl bir şey bu? Allah’ın işine karışılmaz, bilinmez.

Allah’ın eli ne demek? Allah’ın vechi ne demek? Allah’ın parmakları ne demek; bilinmez. Allah’ı bilemediği için Allah’ın parmaklarını, eli ne demek, yüzü ne demek, parmağı ne demek, onu bilemez ama insanların gönülleri, Allah’ın parmaklarının iki parmağı arasındadır. Öyle veya böyle çeviriverir.

Hız. Ömer RA, evinden kâfir olarak çıktı, müşrik, henüz müslüman olmamış, Peygamber Efendimiz’i öldürmek maksadıyla çıktı. Kılıcını kuşanmış, hızlı hızlı yürüyordu. Çünkü sinirli, gerilim var içinde; birisini öldürmeye gidiyor. Hızlı hızlı giderken, onu gören birisi;

“—Böyle telaşlı telaşlı nereye gidiyorsun?” diye sordu. O da niyetini söyledi:

“—Bu müslümanlar Mekke’de zuhur ettiler. Bu Muhammed yeni bir din getirdi; onu haklamaya gidiyorum.”

“—Ashâbı seni onun yanına bile yanaştırmaz, sen ona hiçbir şey yapamazsın, sen asıl kendi eniştene, kız kardeşine bak; onlar bile müslüman oldu!” dedi.

“—Ya, öyle mi?” dedi, yönünü onların evine

çevirdi.

Kız kardeşinin evinin duvarının yanına gelince içeriden Kur'ân- ı Kerîm okunduğunu duydu.

Tamam, rivayet doğruymuş, demek ki müslüman olmuşlar, içeride Kur'an okuyorlar. Tak kapıyı açtı, pat içeri girdi. Ondan sonra; "Ne okuyorsunuz?" diye sordu.

Tabi onlar; "Hz. Ömer geldi." diye, Kur'an sayfalarını kaldırdılar, sakladılar. Duymuştu. "Ne okuyorsunuz?" dedi, kızgınlığından vurmaya başladı. Onlar da bir noktada:

"—Tamam, müslümanız. Ne yapalım, istersen vur, istersen öldür, müslüman olduk." dediler.

Kız kardeşi bile o babayiğit Ömer'e karşı çıktı, kocasına filan vurmaya kalkınca dayanamadı, ötekisi haksız. O zaman bu itirazdan biraz afalladı.

"—Şu okuduğunuz şeyleri getirin bakayım." dedi.

Ayetleri okudukça kalbi yumuşadı, yumuşadı:

"—Beni Rasûlüllah'a götürün!" dedi.

Rasûlallah'a götürdüler. Kapıyı çaldılar. Kapıya birisi geldi, Rasûlallah Efendimiz'e gitti, dedi ki:

"—Hz. Ömer gelmiş."

O zaman "hazret" değil, "Ömer" gelmiş, kılıcı da belinde...

"—Gelsin." dedi, Peygamber Efendimiz.

Peygamber Efendimiz'in her huyu güzel,

korkaklığı da yok, cesur, savaşta en önde çarpışır.

İçeri girdi Hz. Ömer, müslüman oldu.

Ne oldu bu Hz. Ömer'in gönlü ya? Hz. Peygamber'i öldürmek

için evden çıkan bu Hz. Ömer'in kalbine, gönlüne, zihniyetine ne oldu?

İşte, kalpler Allah'ın parmakları arasındadır. Allah kalbini döndürüverdi, gönlü değişti. Kâfir gönlüyen mü'min gönlü oldu. İmanı sevdi, İslâm'ı sevdi, gönül müslüman oldu.

“—Nerede? Göster!”

Vallahi bilmem, içerimizde bir yerde; iç âlemi, zihniyeti, aklı, fikri, düşünesi, duyguları değişiverdi; Allah değiştiriyor.

Demek ki Allah'ın rahmet parmağıyla gazap parmağı arasında. Tabi başka parmakları var.

Parmak ne demek?

Onu da hiç izah etmiyoruz, ne haddimize? Nasıl izah edelim, ne diyelim?

“—Bizim parmağımız gibi mi?” Hayır!

“—Neden? Bunun böyle olmadığını nereden biliyorsun?”

لَيْ سَ كَمِثٍ لِهٖ شَيْءٌ

(الشورى: ١١)

(Leyse kemislihî şey'ün) “Onun gibi hiçbir şey yoktur.” (Şûrâ, 42/11)

Onun gibi bir şey yok da ondan. Bizim gibi değil ama nasıl olduğunu bilemeyiz. İkincisi olmayan bir şeyi nasıl bileceksin, bilmezsin. “Şunun gibi” diyemezsin ki ikincisi yok.

Şerîki var mı?

Şerîki olmadığı için bilemezsin ama Hz. Ömer’in gönlü döndü. Rüzgâr buradan esiyordu, ok bu taraftan esti, döndü, bu tarafı göstermeye başladı. Değişti, bir şey oldu.

İşte gönüller Allah’ın parmaklarından iki parmağı arasındadır; değiştirebilir.

İçeride bir hatun kardeşimiz;

“—Benim kocam inançsız. Bu yolda değil. Emekli oldu, içki de içiyor, fena, dua edin.” diyor.

Allah imansıza duayı kabul etmez ki... Sevmiyor, günah; o da Allah’a inanmıyor. Ben dua etsem ne olacak?

Elin adamına, elin kâfirine, Allah’ın sevmediği insana Allah’tan hayır dua ister mi, eder mi?

إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ

(التوبة: ٨٠)

(*In testağfir lehüm seb’îne merreten felen yağfira’llàhu lehüm*) “Yetmiş defa istiğfar eylesen dahi, Allah onları mağfiret etmeyecektir.” (Tevbe, 9/80) diye Kur’an-ı Kerim’de Peygamber Efendimiz’e bildiriliyor.

Kur’ân-ı Kerîm âyeti, “Mü’minin kâfire duası olmaz.” diyor. Ne olacak? Bunun çıkış noktası

ne, çaresi ne?

Kâfir kendisi hatasını anlayacak, pişman olacak, gözyaşı dökcek:

“—Yâ Rabbi! Ben çok edepsiz bir kulmuşum. Yâ Rabbi! Beni affet... Çok hatalar işledim, anladım, beş para etmezmişim, şimdi kendimden nefret ediyorum. Suçumu anladım. Sen rahmetinle bana nice nice nimetler ihsan eylemişsin de ben kıymetini bilememişim, gafil yaşamışım. Şimdi bildim, hatamı anladım.”

Allah, hatasından dönenini sever.

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ

(البقرة: ٢٢٢)

(*Inna'llàhe yuhibbu't-tevvâbîne ve yuhibbu'l-mütetahhirîn.*) [Hiç şüphe yok ki, Allah tevbe edenleri, hata eylemişse hatasını anlayıp dönenleri, Cenâb-ı Hakk'a istiğfar eyleyenleri ve temizlenenleri, temizlikte titizlik gösterenleri sever.] (Bakara, 2/222)

Tevbe edecek. Biz ona ne diyebiliriz. Cemaat olarak biz ne deriz?

“—Yâ Rabbi! Tevbe nasib eyle, hidayet nasib eyle, hatasını anlasın, hatadan dönsün, cehenneme gidecek yoldan dönsün de cennet yoluna gelsin.”

Böyle diyebiliriz. Yoksa Allah'ın sevmediği bir insana başka türlü dua edilmez. “O sevmediği durumdan kurtulsun.” diye dua edebiliriz, Allah şaşıranlarımıza hidayet etsin, tevbe nasib etsin

de Allah'ın sevgili kulu olsunlar.

Oluyor bazen, eşkiyâ iken evliyâ oluyor. Fahişe iken abide, zâhide olabiliyor, dönebiliyor.

“—Nereden bildin?”

Allah her şeye kâdir; oradan biliyoruz. Bu hadîs-i şerîfte bildiriyor:

“—Kulun gönlü Allah'ın parmakları arasında; bir parmak hareketiyle gönlü değişir.”

Adam katilken gözü yaşlı, eli tesbihli bir insan oluverir. Kâdir'dir Allah, her şeye Kâdir'dir. Çıkmadık canda ümit var; değişebilir. Günah-kârlara da ümitsizlikle bakmayın, belki düzelir:

“—Yaşıyor, belki zaman gelir düzelir.” diye düşünün, öyle davranın.

Düzelme ihtimalini düşünerek, düzeltecek gibi davranın, çünkü düzelebilir, belli olmaz.

Biz Amerika'da Cleveland diye bir şehre cuma namazı kılmak için uğradık. New York'a doğru geliyoruz, Cleveland'da öğle vakti oldu, köşede bir cami varmış, güzel bir köşklü cami yapmışlar, üç katlı.

Cuma namazını kıldık, adamlar bize ziyafet çekti. Bize cuma namazını kıldırıldılar, hutbeyi bize okutturdular. Hiç unutmuyorum, belli ki bir zaman dağ gibiymiş, şöyle geniş omuzlu bir zenci ihtiyar, biraz kamburlaşmış, hâlâ canlı, hizmete koşturuyor. Ekmek getiriyor, tabak getiriyor, mutfağa giriyor çıkıyor filan. Dışarı gittiği zaman dediler ki:

“—Hocam, tanıyor musunuz, bu kim?”

“—Ben ne bileyim adamı, ilk defa gördüm.”

Dediler ki:

“—Bu zât evvelce bu şehrin mafya çetesinin reisiydi, sonra müslüman oldu, işte böyle hizmet ehli bir insan oldu.”

Yahudi iken müslüman olmuş, Teksas'ta petrol kuyuları varmış, zengin adam. Kuyusundan petrol akıyor. Öyle bir mütevazi imiş ki caminin eşiğinde oturmuş. Boynu bükük oturmuş, camiyi süpürürmüş.

Neden? Allah kalbini döndürdü. Döndürebilir, ümidini kesme!

Mü'min bir insanın kalbi de döner, kork! Allah'tan kork! Bir imanlı insan, birden kâfir olur, gider. Vardır bir edepsizliği; bir şamar yer, ilâhî bir tokada uğrar, tepe taklak cehenneme yuvarlanır, gider. Daha evvelce hacca gitmişti, namaz kılıyordu, sonunda bozuldu, böyle oldu.

Muhterem kardeşlerim!

Onun için nasıl yaşayacağız? İki duygunun arasında yaşayacağız. Korku ile ümit arasında. Hem Allah'ın rahmetini umacağız hem de “Bu nimetler elden kaçır mı?” diye ağlayacağız, yalvaracağız, secdeye varacağız. Seccadenin önü ıslanacak.

“—Aman yâ Rabbî! Bana bu imanı verdin, şimdi beni imansız bırakıp da ahirete göçürürsen hâlîm nice olur?”

Cennetlik, mübarek Süleyman Çelebi ne diyor?

Yâ ilâhî saklağil imanımız; Verelim iman ile tâ canımız!

“—Yâ Rabbi! İmanımızı koru da, şu canımızı imanlı iken verelim, ahirete imansız göçmeyelim.” diyor.

Çok mühim! Şu anda müslüman olmak birazcık mühim; en sonu en mühim, ruhunu teslim ettiği en sondaki zaman mühim. Neden?

O zaman şeytan gelir, insanının imanını almaya çalışır. Sen Allah’a inanmıyor musun?

İnanıyorum.

“—Tabi ya, Batılı filanca filozof şöyle dememiş mi?”

Bir bocalamaya başlar. Descartes böyle demiş, Nietzsche böyle demiş, bilmem ne böyle demiş, ne derlerse desinler zıyırlar, bana ne? Benim Peygamber-i Zîşânım var, benim Kur’ân-ı Kerîm’im var. İşte kolejlerde, Batılarda bilmem nerelerde o tahsili görüyorlar ya; “—Nietzsche böyle demiş, Kant böyle demiş, Descartes, Pascal...”

Bana ne onlardan? Onları okuduysan biraz gel de müslümanların alimlerini bir dinle bakalım. Bir de işin o tarafını öğren, onların dediği gibi değil. Onlar ahireti görmüyorlar, onların kalpleri kara, onların gönüllerinden bir şey çıkmaz.

Mü’min alimleri gel de gör bakalım! Ne kadar ârif insanlar, ne kadar temiz insanlar, ne kadar güzel ahlâklı insanlar. Canımız feda olsun... Allah’ın o evliyâsı ne kadar güzel! Hepsinin menâkıbını okuyoruz, biliyoruz. Var mı bizim evliyâmız gibi, o mübarek Allah’ın sevgili kulları gibi bir tanesi?

Hem kötü insanlar tevbekâr olabilir, iyi olabilir diye ümit besleyeceğiz, çalışacağız. Hem de imanımızın son zamana kadar korunması lazım diye korumaya dikkat edeceğiz. İman ile can vermeye gayret edeceğiz; işin esası bu. Kalp dönüverir; döner, takallüb ediverir, kalb oluverir.

Kalb olmak ne demek? “Şu şey, şu hale döndü.” demek. Kalp fırt diye bir anda dönüverir, aklına yanlış fikir geliverir. İnsanın kendisine güvenmesine hiç lüzum yoktur, güvenecek tarafı yoktur, Allah’a dayanması lazım, Allah’a tevekkül etmesi lazım, zikre sarılması lazım.

Burada haftalarca;

“—Şeytan insanı nasıl aldatır, nasıl saptırır?” diye okuduk.

Şeytana kul olmamak lazım, şeytana aldanmamak için çalışmak lazım. Şeytan insanı aldatır, nefis insanı aldatır. Dünya fâni, zevkleri insanı aldatır, çeşitli aldatıcı güzellikler insanı aldatır.

Dün biz seyahatten geliyoruz, kadının birisi Bursa’dan telefon açmış telefon açmış, diyor ki:

“—Hoca efendi, şu konuyu vaazda anlatsın.”

“—Hangi konuymuş?”

Oğlu varmış, onun bir de arkadaşı varmış, o arkadaşını sevmiş, masum bir sevgiyle sevmiş. İki de erkek! Masum bir sevgiyle sevmiş ama yanıp yakılıyormuş, hatıra defterine onun için neler yazıyormuş...

Bu delikanlılık çağı çok tehlike, bu çağa çok dikkat etmek lazım. Şeytanın çok oyunları vardır, nefsin oyunları vardır. Nefis insana çok oyunlar eder, şeytan insana çok oyunlar eder. Kardeş ile kardeş arasında nice oyunlar olur.

Almanların bir şeyi hoşuma gitti. Adam kiralık bir ev tuttu, bir odalık evde oturacak, Alman hükümeti müsaade etmiyor:

“—Oturamazsın!” diyor. Bizde öyle bir şey var mı? Yok.

Alman hükümeti müsaade etmiyor:

“—Oturamazsın!” diyor, “Senin çoluk çocuğun var. Çoluk çocuğun, senin yattığı yatak odasında yatamaz. Çocuk odası ayrı olacak.”

Bunu şart koşmuş. Çocuklarının birisi kızsa o zaman üç odadan aşağı olmaz. Bir kız çocuğuna oda olacak, bir erkek çocuğuna oda olacak, bir de ebeveyne oda olacak; öyle olması lazım. Akılları kesmiş; işin doğrusu bu.

Aman! Nefsin oyunları çoktur. İnsan kendisini alamaz. İnsan kendisini de tutamaz. Nefsin bin bir türlü hilesi vardır, şeytanın bin bir türlü tuzağı vardır. Dünyanın bin bir türlü zevkli tarafı vardır ama insan onun peşine giderse o zevkin arkası cehenneme götürür. Dikkat edecek.

O zevkin arkasına giderse manzara vardır, plaj vardır, gazino vardır, pavyon vardır. Senin cebinde de para vardır, yapabilirsin; gidersin, eğlenirsin, içersin ama arkası cehennemdir, arkası kötüdür.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Onun için çok

dikkat etmek lazım. Şu anda mü'min olduğuna sevin. Allah'a hamd et ama imanını korumaya dikkat et. "İman elden kaçmasın." diye dikkat et; "Şeytan oyun oynamasın." diye dikkat et, şeytanın nereden yanaşacağı belli olmaz. Çok dikkat etmek lazım.

d. Cehennemde Kâfirin Vücudu Büyütülür

Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan cehennemde kâfirlerin durumunu anlatan bir hadis geldi.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁴

إِنَّ أَلْ كَافِرَ لَيَعْ ظُمُّ، حَتَّىٰ إِنْ ضَرَّ سَهُ لَأَعْ ظُمُّ مِّنْ
أُحْدٍ: وَفَضِيلَةٌ

جَسَدِهِ عَلَىٰ ضَرِّ سِهِ، كَفَضِيلَةٍ جَسَدِ أَحَدِكُمْ عَلَىٰ

ضَرِّ سِهِ

(هـ. عن أبي سعيد)

RE. 105/16 (*Inne'l-kâfire leya'zumü hattâ inne dırsehû lea'zamü min uhudin, ve fadîletü cesedihî alâ dırsihî, kefadîleti cesedi ehadiküm alâ dırsihî.*)

(*Inne'l-kâfire leya'zumü*) "Cehenneme atıldığı zaman kâfirin vücudu kat kat büyütülecek."

⁴ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.382, no:4313; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.4-529, no:39517; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.418, no:6597.

Şimdi 1.90 boyundaydı, 79 kilo ağırlığındaydı, öyle değil. Cehenneme girdiği zaman kâfirin vücudu kat kat büyütülecek.

Hani fotoğraf makinelerinin bir çeşidi var, büyütüyor. Küçük bir fotoğrafı kocaman yapabiliyor. “Büyütme makinesi” diyelim. Onun gibi cehenneme atılan kâfirin vücudu büyütülecek.

Ne kadar büyütülecek? (*Hattâ inne dırsehû lea'zamü min uhudin*) Bir azı dışı Uhud'dan daha büyük kılınır.”

Uhud Dağı nedir?

Hacca gidenler, Medine'ye gidenler bilir. Medine düzlük, bir ovalık yerdir. Hurma ağaçlarıyla doludur, bereketli, sulak bir yerdir. Ovasının altını da kazdığı zaman su çıkıyor. Çölün içinde güzel bir memleket. Çölün içinde su var, kazıldığı zaman tatlı su çıkıyor. Güzel bir ova, fakat bu ovadan kibleye döndüğümüz zaman Peygamber Efendimiz'in mescidinde, Kuzey tarafından arka tarafında, bir uzun dağ vardır; *Uhud Dağı*. Ama öbür tarafı da ovadır, böyle uzunca bir dağ. *Uhud Dağı* çok büyükçe bir dağ; “Neresi kadar olur?” diye anlatamıyorum. Anlatamıyorum ama efendim mesela Çamlıca tepesi var, küçük Çamlıca, Alemdağ; öbür tarafta öyle uzun bir dağ... Tek olduğundan *ehad* kelimesinden ismi *Uhud* olmuş; *Uhud Dağı*. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:⁵

⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.539, no:1411; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.1011, no:1392; Ebû Humejd es-Sa'dî RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX, s.42, no:3725; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.255, no:1905; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.IV,

أُحُدٌ جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ

(طس. عن أنس)

RE: 18/5 (*Uhudün cebelün, yuhibbünâ ve nuhibbühû.*) “Uhud öyle bir dağdır ki, o bizi sever, biz de onu severiz.” Muhabbet var. Peygamber Efendimiz’e herkesin muhabbeti var. Taşların da toprakların da ağaçların da muhabbeti var. Ama Peygamber Efendimiz de seviyor. Ben de seviyorum. Neden? Peygamber Efendimiz sevdi mi sevilir. Peygamber Efendimiz bal kabağını severmiş. Ben küçükken sevmiyordum, şimdi seviyorum. Neden? Çünkü Peygamber Efendimiz severmiş. Bir şeyi Peygamber Efendimiz seviyorsa seveceksin. “—Efendim, ben sakalı sevmiyorum, yüz böyle kaymak gibi olmalı!” Peygamber Efendimiz sakalı seviyor; ben de sakalı severim. Ben öyle kaymak gibi yüz istemem. Neden? Peygamber Efendimiz erkekte sakalı seviyor. “—Sadece bir azı dişi bu *Uhud Dağı* kadar olacak.”

Kâfirin ebadını bir düşün. Ondan sonra vücudun kalan kısımları da bu dişine göre büyük olacak.

Sizden birinin vücudu yanında azı dişi nasılsa, o nisbette çok büyük bir varlık hâline gelecek, devleşecek, kâfirin vücudu cayır cayır, her tarafından yanacak.

---

s.11, no:2585; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.V, s.58, no:131; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.224, no:1037; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.308, no:889; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VII, s.90, no:6467; Ukbe ibn-i Süveyd, babasından.

Kenzü’l-Ummâl, c.XII, s.485, no:34986; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.56, no:137; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.I, s.462, no:738.

Niye büyütüyor Allah?

“—Azabı çok olsun, daha fazla tatsın.” diye.

Yüzeyi genişledikçe ne kadar cehennem ateşine mâruz kalacak, ne kadar içinden dışından ceza çekecek, oradan anlayın.

Ama büyütülecek, bir azı dişi Uhud Dağı kadar olacak. Kendisinin boyunu ona göre düşünelim. Azı dişinin boyu bir cm diyelim, insanın vücudu da 1.90 diyelim. 1.90 da santim, yüz doksan tane.

Demek ki yüz doksan tane Uhud Dağı'nı peş peşe uzatsan Tebük tarafına doğru kocaman bir yer olur. “Azabı çeksin.” diye kâfirin vücudu o kadar büyüyecek.

Akıllı bir insan Allah'ın sevgisini kazanmaya çalışır, akıllı bir insan küfre razı olmaz, akıllı bir insan iman yolundan başka bir yolu tutmaz. Eğer biz akıllı müslümanlarsak Kur'an'a sarılırız, cennete gidecek işleri yapmaya çalışırız. Yapmıyorsak bu kadar bilgiden sonra, o kadar aklımız alsın.

İleride bunlar olacak, öleceğiz, mezara gireceğiz, öldükten sonra dirilmek olacak. Ahiret hayatı gelecek, o zaman bunlar olacak. Peygamber Efendimiz önceden bildiriyor. Bu kadar bilgiyi önceden alan bir insan, cehenneme düşmeye razı olur mu? Cennet elden kaçır mı?

Ama bazıları bu hadîs-i şerîfleri bilmedikleri, işin vehametini anlamadıkları için, Cehennemde yanmak herhalde sıcak sulu hamama çıkıp girmek gibi kolay geliyor.

“—Olsun, atsın beni cehenneme, yaksın.” diyor.

Birisi demiş ki:

“—Ben öldükten sonra cesedimi yıkayıp namazımı kılıp ne yapacaksınız? Atın bir dereye!”

“—Nasılsa ölmüşüm, nasılsa hissetmeyeceğim.” sanıyor.

Öyle değil. Kabrin üstüne basıldığı zaman bile altındaki mevta muazzeb, müteezzi olur; onun dediği gibi değil. İnanmadığı için öyle sanır.

Mevtamıza itibar etmemiz boşuna mı? Yıkıyoruz, tertemiz hâle getiriyoruz. Bembeyaz kefenlere sarıyoruz. Kaç metre kefenle kumaşı gidiyor. Sarıyoruz, tabuta koyuyoruz, güzel mezar hazırlıyoruz, oraya gömüyoruz, güzel dualar ediyoruz.

Boşuna mı bunlar? Hayır! Boşuna değil. “Kabirde rahat etsin, âhirete tertemiz gitsin, yıkanmış olarak gitsin.” diye bunları yapıyoruz.

Dualar ediyoruz, kabrini ziyaret ediyoruz; “Kabri nurlansın.” diye uğraşıyoruz, didiniyoruz. Bunların hepsinin tesiri var. Adam inanmıyor;

“—Öldükten sonra atın bir dereye, çakallar, köpekler yesin!” diyor.

İnançsız. Allah, inanç vermeyince böyle düşünüyor.

e. Kıyamet Günü Kâfirin Dilinin Uzaması

Abdullah ibn-i Ömer RA’dan Ahmed ibn-i Hanbel rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz

buyurmuşlar ki:⁶

إِنَّ أَلْ كَافِرَ لَيَجْرُ لِسَانَهُ يَوْمَ أَلْ قِيَامَةِ وَرَاءَهُ، قَدْ
رَفَرَ سَخَى نِ، يَتَوَطَّؤُهُ النَّاسُ

(حم. عن ابن عمر)

RE. 105/17 (*Inne'l-kâfire leycürri lisânehû yevme'l-kıyâmeti verâehû, kadre fersehayni, yetevattaühü'n-nâsü.*)

“Kâfirin dili kıyamet gününde, arkasında iki fersah mesafeye kadar sürünür, uzar, dili yerlerde sürünür, insanlar üzerine basar, iki fersah uzar.”

Fersah nedir? Nasıl bir ölçüdür?

Fersah, bir yolcunun bir günlük mesafesidir. Kervanlar varmış, develer gidermiş de insanlar bir yerden bir yere varırlarmış. Bir kervansarayda konaklarmış, oradan öbür kervansaraylara giderlermiş, gece istirahat ederlermiş. Ondan sonra yine giderlermiş de Konya'da yolda kervansaraylar var, hanlar var hani, bir günlük yol.

Bir fersah otuz küsur km. 36 km. kadar mesafe, “bir günlük yol” demek. İki fersah olduğuna göre yetmiş km mesafe, İstanbul'dan Çatalca, Silivri kadar uzağa dili yerlerden sürüklenecek.

⁶ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.92, no:5671; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.272, no:860; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.363, no:6796; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.353, no:394; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.533, no:39535; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.417, no:6594.

İnsanlar üstüne basacaklar.

Neden? Bu da azap...

Kâfire azap neden?

Kâfir diliyle *Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh* demedi. Allah'ın varlığını, birliğini söylemedi, küfretti, kâfir oldu, küfür sözleri, elfâz-ı küfür söyledi, diliyle bu günahı işledi. Dili uzayacak, yerlerde sürünecek, insanlar üstüne basacak.

Neden? Allah öyle azaplandırıyor. Var mı diyeceğin? Allah Azîzi züntikam değil mi? İntikam alıyor. Kâfirin kâfir olmasının cezasını veriyor. Ahirette öyle olacak; kâfirlerin hiç affı yok.

“—Edison cennete girecek mi, girmeyecek mi?”

Aklı olsaydı mü'min olur da müslüman olur da o zaman cennete girerdi. Cenneti bulmayanın aklı yok. Dünyadaki akla akl-ı meâş derler. Bugünkü hayata yarayan akıl, ahirette sökmez.

Ahirette insanları diplomasına göre cennete almayacaklar. İmanına göre alacaklar, ahlâkına göre alacaklar, ibadetine göre alacaklar, zikrine göre alacaklar.

Bir çoban evliyâullah olarak bir baş köşeye oturabilecek, çok tahsilli bir herif cennete giremeyip cehennemde cayır cayır yanıp gidecek. Âhirette diploma işi yok.

Aklı olsaydı zaten iman ederdi; imanı anlamayacak, imanı kavramayacak kadar akılsızmış, demek.

Amerika'daki insanlar müslüman oluyor.

Muhammed Ali, boks yapan bir insan, müslüman oldu. “Büyük düşünür, hatip, filozof” diyorlar, Roger Garaudy müslüman oldu, Morris Bukey müslüman oldu.

Eski zâtlardan filanca zatlar müslüman oldu. Fransızlardan, Almanlardan, İngilizlerden, Amerikalılardan akli olan müslüman oluyor. Allah insanlara akıl vermiş; iman da, aklın karşısında, aklın sorumluluğuna havale edilmiş bir husus. Akledecek, iman edecek.

İman etmiyor. Akli yok. Bu kâinat nasıl yaratılmış? Bu kâinatta bu güzellikler, bu çiçekler, bu böcekler, bu hayat, bu faaliyet, bu renkler bu manzaralar... İnsan hayran olur. Ortalıkta sarhoş gibi dolaşır, dolaşır.

“—Sen niye böyle yalpalıyorsun?”

“—Allah’ın güzel işlerine baktım da mest oldum da ondan bayılıyorum hocam, ondan.”

Ne güzellikler yaratmış Allah; kamyon yok, su taşıma aracı yok, tanker yok, Allah denizlerden suları havalandırıyor, resmen havalandırıyor, havada bulut oluyor. Yığın yığın, kat kat bulut oluyor. Uçaklar kalktığı zaman bir buluta giriyor, öbür taraftan zor çıkıyor, havalarda sular.

Ondan sonra rüzgâra diyor ki;

“—Bu bulutları al, filanca yere götür.” Rüzgâr da;

“—Baş üstüne!” diyor.

Her şey Allah’a itaat ediyor, şu kâinatta her şey Allah’a itaat ediyor. Şu azgın insanoğlu hariç...

Rüzgâr itaat ediyor, ay itaat ediyor, deniz itaat ediyor. Deniz, gök, yer, güneş itaat ediyor; şu insanoğlunun kâfirleri hariç... Ne kadar azgın!

Bulutları sevk ediyor:

“—Dök aşağı suyu!”

Şakır da şakır, şırl şırl şuralarından akıyor, ağaçlar titriyor, yaprakların; “Oh, su geldi.” diye titremesini görmüyor musunuz? “Su geldi.” diye titriyor. Heyecandan, zevkinden dört köşe oluyor.

“—Su geldi.” diye kökler dipten onları alıyor, güneşten gelen ışınla yaprak laboratuvarında işlemde geçiyor, buradan bir kabarcık çıkıyor, kıpkırmızı oluyor, insanoğlu alıyor, ısırıyor; elma...

“—Yâ Rabbi! Ne kadar güzel, ne kudret!”

Bunlar kendi kendine olur mu be adam, be cahil, bre kâfir! Bu kendi kendine olur mu bre insafsız, bre akılsız! Kendi kendine olur mu?

Muhterem kardeşlerim!

Olmaz! Yaradan olmazsa, bu nizamı buna veren olmazsa böyle olmaz, hiçbir şey olmaz, bir çöp bile kıpırdamaz.

Onun için kâfirler çok aptal, Amerikalılar çok aptal, Avrupalılar çok aptal! Aptal olduğu için çok da zâlim. Cehennemde yanmasına sebep olacak şeyleri yapıyorlar. Ruslar çok aptal, kâfirlerin hepsi de aptal! Sırp’ı, Yunan’ı, Bulgar’ı diye ayrıca saymaya lüzum yok; madem insan kâfir, aptal!

Müslümanın çocuklarından İslâm'ı bilmeyenler çok aptal, çok cahil, çok gafil, çok zavallı! Yazıklar olsun ki Allah bu kadar nimet vermiş, Allah'ı bulamıyor. Cehennem bu kadar korkunç, cehennemden korkmuyor. Cennet o kadar güzel, cenneti elden kaçırmamaya dikkat etmiyor, herhalde duymadıkları için. Bunlar söylenmiyor.

Futboldan bahis var, eğlenceden bahis var, çalgı var, türkü var, eurovizyon yarışması var, her şey var...Din ile imanla ilgili konular iyice kapatılmış; onlar duymuyor. Birçok kimse duymuyor.

Şeytandan yakayı kurtarıp camiye geliyorsunuz, Peygamber Efendimiz'in hadislerini dinliyorsunuz. Siz de duymazdınız, bilmezsiniz.

Amerika'da tahsil görmüş, evlenecek, anasının babasının birazcık İslâm'la ilgisi var, hoca çağırıyor.

“—Hocam, bizim çocuk Amerika'dan geldi, evlendireceğiz, gelinimiz de bak ne kadar güzel! Bununla bunu nikahlayacağız.”

Sarıkla cübbeyle hoca gidiyor. Her tarafta açık saçık, dekolte. Sırtına kadar açık, dizinin üstünde şu kadar açık, içkiler masalarda. Adamlar ürkerek korkarak gidiyor.

Ne gidiyorsun oraya? Nikâh kıyacak;

“—Kelime-i şehâdet getir!” diyor.

“—*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah*” demeye dili dönmüyor. İngilizcenin kaç türlüşünü nasıl söyler, onu söylüyor. “*Eşhedü en lâ ilâhe*

*illa'llah, ve eşhedü enne muhammeden abdühû
ve rasûlühû”*

diyemiyor, duymamış.

İslâm nedir, iman nedir haberi yok. Ama çocuk şarkıcıların şarkılarını İngilizce söyler, bu adam İngilizce yazar çizer, konuşur. Amerikalı birisi gelsin, onunla nasıl anlaşır, yarenlik eder. Meyhaneye çağırırlar, rakı ikram ederler, ama dinini bilmiyor.

Dinini bilmek çok büyük nimet. İlim çok büyük nimet. Allah bizi cahillerden etmesin! Bir de bildikten sonra bildiğini uygulamak nasip etsin. Bir de bilip uygulamamak var.

“—Esad Hoca İskenderpaşa camisinde güzel konuşuyor, gidelim, dinleyelim.”

Dinlemekten sonra ne olacak?

Dinlediğini uygulayacaksın, hayatını tanzim edeceksin. Bak ahirette bu cehennemde dilin azabının nasıl olduğunu düşün:

İki fersah boyunca dil yerde sürünecek, insan üzerine basacak, nasıl sıkıntı çekeceğini bir düşün! Vücudu kocaman kocaman büyütülmüş yanıyor, yüz doksan tane Uhud Dağı büyüklüğünde cehennem kütüğü insan yanıyor, bunu göz önüne getir, cehennemden kork, cenneti arzula... Cennete yarar iş yap, cehenneme yarar işten elini eteğini, gözünü kulağını çek! İşin aslı bu...

İlmiyle âmil olmayana bir şey yok... Bilmek yetmiyor, bildiğini ihlâsla uygulamak lazım!

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
29. 09. 1996 - İskenderpaşa Camii

Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.

